

LWEO B.V.
Postbus 7442
1007 JK Amsterdam

Telefoon:
(020) 67 00 270

Fax:
(020) 67 00 271

E-mail (algemeen):
postbus@lweo.nl

Aan- / afmelden
nieuwsbrief:
nieuwsbrief@lweo.nl

Bestellingen:
bestelling@lweo.nl

Website:
www.lweo.nl

Vwo: Arbeidsmarkt

De nieuwe lesbrief Arbeidsmarkt voor het vwo is beschikbaar. Docentenexemplaren kosten 20% van de adviesprijs (excl. verzendkosten). Bestellen gaat eenvoudig door een e-mail naar Bestelling@lweo.nl te sturen. Nieuwe titels zullen in de komende maanden in de LWEO-nieuwsbrief aangekondigd worden.

Nieuwe druk Jong en Oud havo 2011-2012

Op de gebruikersbijeenkomsten in november 2010 hebben we veel tips en opmerkingen over de lesbrief *Jong en Oud* van de nieuwe havo-methode ontvangen. De opmerkingen hebben de schrijvers gebruikt om de lesbrief te herschrijven. De stof is over meerdere hoofdstukken verdeeld waardoor te lange hoofdstukken zijn ingekort. De opbouw is geleidelijker en er zijn meer oefenopgaven toegevoegd. Met de herziening hopen wij als werkgroep tegemoet te komen aan de wensen en opmerkingen van de gebruikers. Het is daarom zaak om op de gebruikersbijeenkomsten uw mening over de methode naar voren te brengen.

Van de docentenhandleiding havo voor het nieuwe programma zal ook een nieuwe druk verschijnen. De nieuwe drukken kunnen vanaf mei 2011 geleverd worden.

	<i>druk</i>	<i>isbn</i>
Lesbrief Jong en Oud	2	9789461100382
Uitwerkingen Jong en Oud	2	9789461100399
Docentenhandleiding havo	2	9789461100405

Volgorde havo-lesbrieven

Tijdens de gebruikersbijeenkomsten kwam naar voren dat *Jong en Oud* voor veel havo-leerlingen in het begin van 4 havo aan de moeilijke kant is. Het is daarom beter om na *Crisis* verder te gaan met de lesbrief *Vervoer*. De aanbevolen volgorde wordt dan:

4 havo

1. Crisis (1)
2. Vervoer (2 of 3)
3. Jong en Oud (2, 3 of 4)
4. Werk (3 of 4)

5 havo

5. Markt en Overheid (5 of 6)
6. Europa (5 of 6)
7. Verdienen en Uitgeven (7)

De lesbrief *Rekonomie* kan het beste in het begin van 4 havo gedaan worden. Tussen haakjes treft u de mogelijkheden aan om te schuiven.

Keuzeonderwerpen

In *Werk* zit genoeg extra stof voor een keuzeonderwerp Participatie. Daarnaast adviseren wij om in 4 havo de lesbrief *Geldzaken* (na *Crisis*) en/of *Conjunctuur* (na *Werk*) te behandelen.

Volgorde vwo-lesbrieven

De scholen die de vwo-lesbrieven getest hebben, vinden onderstaande volgorde het beste:

- Levensloop
- Arbeidsmarkt
- Kleding
- Mobiliteit
- Economische Crisis
- Wereldeconomie

Net als bij de havo kan *Rekonomie* goed aan het begin van 4 vwo worden gepland. Het behandelen van het laatste hoofdstuk van *Rekonomie* (differentiëren) kan worden uitgesteld tot de toepassing ervan nodig is in de lesbrief *Kleding*.

Met het oog op de instroom van 5-havo-leerlingen kan *Kleding* het best in 5 vwo aan de orde komen. Havo-leerlingen hebben de onderwerpen *Levensloop* en *Arbeidsmarkt* voor een groot deel al gehad op de havo.

Gebruikersbijeenkomst havomethode

Op woensdag 6 april 2011 van 15.00 – 16.30 uur wordt in Utrecht een gebruikersbijeenkomst gehouden voor docenten die werken met de nieuwe havo-methode.

Op de gebruikersbijeenkomst kunnen docenten vragen stellen aan de schrijvers en ervaringen uitwisselen. Aandachtspunten zijn:

- De volgorde van de lesbrieven
- De plaats van de keuzeonderwerp-lesbrieven
- Rekenvaardigheden (via lesbrief of via website)
- Het werken vanuit contexten
- Het werken met transferopdrachten
- Het werken met zelftesten
- Het werken met LWEOplus en de digilesbrieven
- Doen van experimenten
- De inhoud van de lesbrieven (*Vervoer* en *Werk*)
- Toetsing (meer theorie, minder rekenen, transfer, taxonomie)
- Kritiek en verbeterpunten
- Het gebruik van uitwerkingenboekjes

Door een e-mail te sturen naar postbus@lweo.nl kunt u zich opgeven voor deze bijeenkomst waaraan geen kosten zijn verbonden. Aanmelden is mogelijk tot 25 maart.

Scholing vwo-programma

In 2011 zal in 4 vwo het nieuwe economieprogramma van start gaan. Omdat hierin enkele nieuwe onderwerpen aan de orde komen, organiseert de LWEO twee scholingsmiddagen.

In de scholing wordt aandacht besteed aan:

- De nieuwe onderdelen van het programma: welvaartstheorie, speltheorie en experimenten.
- De betekenis van deze nieuwe onderdelen voor de lespraktijk.
- De plaats van de nieuwe onderdelen in de LWEO-methode.
- Vakliteratuur over de nieuwe onderdelen.

De scholing richt zich vooral op de concrete lessituatie.

Na een korte inleiding zijn er 3 scholingsonderdelen:

- Welvaartstheorie
- Speltheorie
- Experimenten

Er is een scholingsbijeenkomst gepland op woensdag 2 maart te Den Bosch te en een op dinsdag 15 maart te Utrecht. De bijeenkomst duurt van 13.00 tot

17.00 uur. De scholing kost € 60,- per persoon.

Aanmelden is mogelijk tot 21 februari voor de bijeenkomst op 2 maart en tot 7 maart voor de bijeenkomst op 15 maart. Stuur hiertoe een e-mail naar postbus@lweo.nl.

Conferentie 2011

Op donderdag 12 mei 2011 organiseert de LWEO haar jaarlijkse conferentie. De conferentie is voor (potentiële) gebruikers van de LWEO-methode en zal in het teken staan van het nieuwe (vwo-)examenprogramma.

Voor het ochtendgedeelte hebben we de toezeggingen van de volgende sprekers: prof. dr. Henriëtte Maassen van den Brink (Universiteit van Amsterdam) en prof. dr. Esther-Mirjam Sent (Radboud Universiteit Nijmegen). In de middag worden weer werkwinkels georganiseerd.

Experimenten

Het nieuwe programma eist dat 10% van de studielast moet worden besteed aan klaslokaalexperimenten. De experimenten vormen een onderdeel van het schoolexamen. Hoeveel experimenten gedaan moeten worden staat niet vermeld. Het woord 'experimenten' duidt op meer dan één. Een goed uitgevoerd experiment kan leiden tot een betere verankering van kennis bij leerlingen. In de docentenhandleiding en op de beveiligde website van de LWEO staat bij welke lesbrieven welke experimenten gebruikt kunnen worden. Het toepassen van experimenten in de klas moet geleerd worden. Veel docenten willen daarmee voorzichtig beginnen zonder risico's op grote mislukkingen. Op de beveiligde website staat vermeld welke experimenten naar onze mening zo'n redelijk veilige start kunnen betekenen. Er is een selectie gemaakt van reeds bestaande experimenten. Daar waar nodig vindt u bij deze selectie aanvullende aanwijzingen die van belang zijn voor een goede uitvoering van het experiment. Voor het uitvoeren van deze geselecteerde experimenten is het raadzaam de bijbehorende vakliteratuur aan te schaffen. Daarnaast staan op de website enkele experimenten die ons door collega's beschikbaar zijn gesteld en waarvan wij vinden dat ze geschikt zijn om uitgevoerd te worden.

Hoofdstuk 3 Crisis havo

Nadat de eerste twee hoofdstukken zich richten op de kredietcrisis, bleek de functie van hoofdstuk 3 niet voor iedereen duidelijk.

Een belangrijk doel van dit hoofdstuk is het werken met grote getallen, een belangrijke vaardigheid in het economieprogramma. In de lesbrieven Rekenkunde wordt daar enige aandacht aan besteed. Bij hoofdstuk 3 van de lesbrieven Crisis (havo) komt deze vereiste vaardigheid aan de orde bij het onderwerp 'de watercrisis'. De leerling wordt daarbij gevraagd berekeningen te maken die uitgaan van zeer grote getallen, zoals van miljard kubieke kilometer naar kubieke meter per persoon of naar de gemiddelde prijs per liter water. Het kunnen omrekenen van zeer grote naar kleine waarden (per m^3 of prijs per liter) is voor leerlingen onmogelijk uitvoerbaar als ze in de tussenberekeningen niet vermelden welke dimensie (km^3 , m^3 of liter) de tussenuitkomst heeft. Daarmee wordt voor leerlingen duidelijk hoe belangrijk het is om bij berekeningen te noteren welke dimensie de berekende getallen hebben. De notie van het belang van het vermelden van de dimensie van (tussen)uitkomsten is een doel van dit stukje lesmateriaal. Daarnaast beoogt hoofdstuk 3 ook aandacht te besteden aan structurele crises. Het watervraagstuk is daar een voorbeeld van.

Aan-/afmelden nieuwsbrief LWEO

De nieuwsbrief van de LWEO wordt uitsluitend elektronisch verstuurd. U kunt hem makkelijk doorsturen naar uw collega.

Heeft u nog geen abonnement op de gratis nieuwsbrief en wilt u deze van de LWEO B.V. ontvangen? Mail dit dan naar nieuwsbrief@lweo.nl met als onderwerp "opgave nieuwsbrief LWEO BV".

Wilt u de nieuwsbrief van de LWEO B.V. niet meer ontvangen? Mail dit dan naar nieuwsbrief@lweo.nl met als onderwerp "afmelding nieuwsbrief LWEO BV".